

„EDINOST“

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdankih ob torekih, četrtekih in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za en mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . f. 3.— „ „ „ 4.50 za pol leta . f. 6.— „ „ „ 9.— za vsa leta . f. 12.— „ „ „ 18.—

Naročnine se plačevati naprej na naročbo brez priložne naročilnice se upravnica ne ozira.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Oglasil se račune po tarifu v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulice Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, kor nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnine, reklamacije in oglase sprejema upravnništvo ulice Molino plocolo št. 3, II. nadst. Naročnine in oglase je plačevati loco Trst. Odprište reklama oja se proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinosti je moč“.

Dragoceno priznanje.

Pod tem naslovom je priobčila „Naša Sloga“ nastopni članek:

Rimski dopisnik glavnega glasila tržaških Italijanov je poslal svojemu listu povodom nasilne smrti španskega ministerskega predsednika, Canovas del Castillo, vrlo oster dopis o naravnost neznosnem stanju v kraljestvu Italijanskem. Oziroma se na grozne zločine, ki so jih dovršili italijanski anarhisti v poslednji dobi na Francozkem, v Italiji in na Španjskem, pravi dopisnik sledeče o svoji domovini:

„Velika nesreča, ki še vedno tare našo zemljo, je globoka nevednost, ki vlada v velikem delu našega naroda, da, celó v veliki večini prebivalstva na jugu, in od tu ravno prihajajo zloglasni anarhisti; nevednost, ki je posledica onim brezsravnim vladam, katere je Gladston ožigosel za vedno z označenjem „zatajevanje Boga“ in ki so v resnici golo zatajevanje vsakega človeškega čustva in vsakega napredka. In proti temu uničevalnemu delovanju vekov, vsled katerega je v naši deželi še vedno nad 40 odstotkov nepismenih ljudi, se moramo boriti, da prepričamo naše ljudstvo, kako je narodu nemogoče biti jakim in ponosnim, dokler se rodimo in živimo v nevednosti; nasilje in orožje nista več izraza moči in prava, ako ju ne spremljajo pravica, razum in osebna odgovornost.“

Rimski dopisnik nam sicer ni povedal tu nič novega, ker je obče znana resnica, da je nevednost in neumnost posledica vsega zla in vse bede, ki tare posameznika, društva, narode in države, ali za nas je njega priznanje dragoceno zato, ker potrjuje, da je v Italiji danes nad 40% nepismenih ljudi, da si je Italija že proslavila petindvajsetletnico svojega „osvobođenja“ in združenja.

Ako so v Italiji do sedemdesetih let res vlade ovirale narod v kulturnem in materialnem napredku; ako so narodna razcepljenost, notranje

borbe, slavočelnost, nasprotnost posameznih vladarjev in vladarčkov otežavali dušni in telesni napredek italijanskega naroda v današnji kraljevini, vsi ti ali resnični ali izmišljeni vzroki morali so nehati istega dne, ko je severne italijanske pokrajine ostavil zadnji avstrijski vojak — in ko je v večno mesto siloma prodrla italijanska vojska, otevši je sv. Stoli smodnikom in svincem.

Od tedaj so vladali in vladajo še sedaj najsvobodomiselniji vladarji zjedinjeno Italijo; od tedaj so upravljali Italijo množica ministerstev vsakovrstnih barv; od tedaj je pošiljal narod svoja zastopstva v svoje središče, da mu kroje in ustvarjajo najsvobodomiselnijih in najnaprednejih zakonov — in vendar je vzlic vsemu temu še danes, po 27-letnem svobodnem in samostalnem državnem življenju, 40 od sto nepismenih državljanov v deželi, katero proglašajo zibelko najvzvišenejših proizvodov človeškega uma in srca.

Ono, kar so po zatrdila dopisnika zanemarile „brezsravnne“ vlade v prvi polovici tega stoletja, mogle in morale so že davno popraviti vlade naroda, samostojnega in združenega. Nova vladajoča generacija se je razvijala svobodno in samostalno, brez tujega utikanja in vplivanja, a na temelju novodobnih šolskih zakonov. Ta generacija ne more opravičeno obdolževati nikogar, ako je toliko zaostala za drugimi narodi v duševnem napredku.

Krivda na tolikem odstotku nepismenih ljudi v Italiji pada v prvi vrsti na vse one vlade, ki so ustvarile lažiliberalne zakone, ki so odstranile iz narodne šole ves vpliv duhovščine, ki so namenoma zadrževale ljudstvo v nevednosti in neumnosti, da so je vladale tem lože, da so je tem uspešneje ščuvale proti cerkvi in njenim blagotvornim ustanovam, in konečno one vlade, ki so v mladini v nemalo srca za nedosežne idejale, mesto da bi jej plemenile srce in razvijale kreposti uma.

Tolik odstotek nepismenih oseb v Italiji moral bi užaliti vsako rodoljubno srce, ali temu ni

tako. Slehernega dne čitamo namreč, kaj vse počenjajo ta vlada in pojedina društva za širjenje namišljene italijanske prosvete izven mej Italije, posebno v sosednjih državah. Mesto da bi toliko vlada, kolikor pojedina šolska društva, napeli vse svoje sile za povzdigo ljudske prosvete v lastni domovini, pa rassipljejo državni denar in narodne milodare izven mej Italije v dvomljivo in često povsem nedosežne cilje. Love se za divjim, a puščajo pitano — kakor bi rekel naš narod.

No, nas ne boli glava radi tega, da v Italiji zanemarijajo najprvi pogoj narodnega blagostanja. Mi smo napisali te vrstice jedino v ta namen, da pokažemo prijateljem in nasprotnikom, na kako nizki stopinji je narodna omika v Italiji, in kako so smešni in neumni vsi oni, ki trde, da je Italija kraj prave sreče in svobode!

Politiške vesti.

TRSTU, dne 1. septembra 1897.

K položaju. Danes je važen dan, ki utegne zartati za dlje časa smer notranjemu življenju v Avstriji. Danes se je sešel na Dunaju eksekutivni odbor desnice, danes morda že se odloči, da li pridejo na jasno računi med desnico in vlado. Saj priznava celo današnji „Mattino“, da je od sklepov desnice odvisna usoda ministerstva. Isti list pravi, da, čim pride do sporazumljenja med večino in vlado, se skliče parlament, da reši potrebne posle valic vsej obstrukciji Nemcev. Ako posvetovanja donesejo zaželjeni vspeh, tedaj da se Badeni popolnoma nasloni na „klerikalno-slovansko“ večino, a le ta da bode podpirala se svojo številno močjo vse želje vlade. Na najvišem mestu da vlada veliko ogorčenje radi postopanja proti uradnikom na Češkem in pa radi vednega uhajanja Nemcev na inozemsko tla. Grof Badeni da je dobil najširšo polnomoč za pobijanje obstrukcije. V ta namen da se primerno premeni poslovni red zbornice poslancev. (Samo tega nam ne

PODLISTEK

Moje Binkošti na Krasu.

Potopisna novela. — Spisal Gromozenski.

„Oprostite dame, da ga odvedem za par trenutkov; imava velikanskih skrivnosti, a v pol uri bodeva že „pri tehtnici“, je rekel Petelinc ter me sprovel, ne da bi se jaz branil, v svoje stanovanje. „Najprej pogledava k meni; imam dobrega konjaka, potem pa še kaj pogruntava!“

Moj prijatelj Petelinc še ni oženjen, čeravno mu je že nad trideset let.

Doma je s Primorskega, dober narodnjak, čeravno uradnik; stanuje poleg „Čitalnice“, ima lepo sobo za 5 gl., več se v Sežani ne zahteva za sobo. To mi je ugajalo a tudi razjezilo, ker sem se spomnil dragih stanovanj tržaških. Ko sva si povedala, da se nisva videla že pet let, in ko je zečelo zmanjkovati konjaka, je predlagal:

„Sedaj pa k teranu! Začniva „pri Kroni“.“

„Pri Kroni“ je prva gostilna od nasprotne strani, teran res ni bil slab, ali postrežba je bila laška, kar sem zarisal pod nos prijatelju Petelincu. „Žalibog — no tolaži se, samo tukaj in nikjer drugod v vsej Sežani.“

„Zakaj si me pa zvabil sem?“

Da se sam prepričam, da točijo slovenski krčmarji boljše kapljico, nego laški.

Romala sva iz gostilne v gostilno, izboren teran povsod.

Ko sva prišla v gostilno „h kolodvoru“, opazil sem lepo, brhko hčerko krčmarjevo, opazil pa tudi nekaj drugega, da sem moral Petelinc malo podražiti.

Zarudel je, rekel pa nič drugega nego:

„Tvoje dame že gotovo težko čakajo, pojdiva k „tehtnici“.“

Moje dame so pile pivo, a ko sem jim naštel divne lastnosti terana, moral je ta na mizo.

Petelinc je potrkal na svojo čašo, ustal ter je prav imenitno nazdravil nam Tržačanom.

Ustal sem jaz, se mu zahvalil na „prekrasni napitnici“ ter napil slovenski Sežani.

Zopet smo pili.

Ustal je Nitič. Sladko je pogledal Minko, Olgo in Stano, zmagonosno Petelinc in mene ter v „divnem“ govoru napil vsem Slovenkam.

Trkal je z nami v istem redu, kakor nas je pogledal prej.

Zopet smo pili, da so nas natakariji prijazno gledali. Prišlo je nekaj novih gostov; trije gospodje iz Trsta so bili. Poseli so blizo nas. Ko jih je zagledala Minka, prihitela je s svojim stolom k meni ter me prosila, ako sme sedeti pri meni.

„Veste, tisti črni hodi vedno za menoj — finančni uradnik je — pa je grozno ljubosumen. Ako me vidi poleg Nitiča, ga ubije gotovo.“

Pogledala me je milo. Moral sem se smejati. Torej mene naj le umori tisti črni finančni uradnik, da se le Nitiču ne skrivi kak las!

Tisti črni gospod naju je res opazoval, grbančil čelo, a Minka se ni brigala za to, temveč zrla je le v me, me prijala večkrat za roko, govorila veliko in hitro, pa same neumnosti, da je že niti nisem poslušal več.

V bližnji sobi oglašili so se zvoki zapeljivega valjčka. Minka me je hotela angažirati, a dal sem jej „košek“ brez pardona, da je namrdila rudeče ustnice. Plesala je s Petelincem; z Nitičem se ni upala, saj je še vedno grbančil čelo črni finančni uradnik.

Vse omizje naše je zvabil ples v drugo sobo; ostal sem sam, si osnažil naočnike ter mislil na Zorko; med tem pa je streljal na me svoje hude poglede črni finančni uradnik.

Ustal sem in šel na vrt. Lepo urejen, poln najlepših cvetic. Ravno sem duhal rumeno rožo, ko so se oglašili za menoj močni koraki.

Pogledal sem — bil je črni finančni uradnik — gologlav, da sem opazil natanko, da ima dolge, kakor noč črne kodre in da grdo gleda.

„Gospod!“ me je ogovoril z votlim glasom.

„Gospod!“ sem mu odgovoril, poiskal sem svoj najvotlejši glas, da je bil podoben njegovemu. (Pride še.)

ve povedati oficijozus, kako naj sklone zbornica vse te stvari, dokler je v veljavi sedanji poslovnik in ima opozicija moč v rokah, da lahko prepreči vsako razpravo. Op. ured.) Glasi se sicer, da vlada boče s tem pritisniti na opozicijo, da ne da na razpravo predlog za podporo onim krajem, ki trpe bedo vsled elementarnih katastrof, dokler ne bodo izvršene volitve v delegacije in ne bode vsprejet provizorij z Ogersko. Ali kaj pa, ako bi srditost Nemcev segla tako daleč, da bi se raje odrekli podporam, nego-li obstrukciji? To bode velika naloga, katero bode rešiti vladi in večini.

Z blamažo naših Italijanov vsled one debele race v „Osservatoru“ o sposobnosti italijanskih poslancev za rešenje Avstrije iz sedanjih homatij, se bavijo tudi zagrebški listi. „Obzor“ ne more verjeti, da bi bilo namestništvo tržaško na svoj račun sprožilo ono misel v „Osservatoru“, marveč meni, da je grof Badeni storil veliko pogrško, ker ne pozna navi Italijanov, ki iščejo le novih prilik za progajanje Hrvatov in Slovencev. Potem nadaljuje „Obzor“: „Razmere v južnih pokrajinah Avstrije so preveč napete, o tej napetosti bi mogla priti v okom le politika pravičnosti nasproti našim bratom. Grof Badeni pa je pozabil, da so tu tudi Čehi, o katerih smo uverjeni, da ne privole nikdar v tak kompromis, ki bi žrtvoval južne Slovence Nemcem in Italijanom. Očividno je, da je grof Badeni izgubil vsako orientacijo, pa stopa iz pogrške v pogrško.“

„Agramer Tagblatt“ pa piše, omenivši ono idejo: „Sancta simplicitas! Iz te pisave je razvidno, da piscu ni znana žalostna uloga, ki jo igrajo italijanski poslanci v parlamentu. Le to mu bodi povedano: Kakor sem izvedel iz najboljšega vira, so poskusili Italijani vse mogoče, da bi bili vsprejeti v večino. Za to so se trudili tudi nekateri ministri. Ker pa je večina odklonila pristop Italijanov, umaknili so se nevoljno v kot in so glasovali za zatožbo ministrov. Po glasovanju se jim je približal grof Badeni in jih je očel prav pošteno in javno, a gospoda so se opravičevali, ker so glasovali proti njemu. Italijanom bi bilo seveda jako prijetno, ako bi mogli pod plaščem vladne stranke nadalje tirati svojo irredentovsko igro ter zatirati primorske Slovence. To pa — in o tem vas morem zagotoviti najodločneje — se jim ne posreči ob sedanji večini, kakor smemo biti tudi uverjeni, da bi Čehi ogorčenjem zavrnili take posredovatelje.“ List omenja potem polemike, ki se je bila vnela na to o vprašanju, da-li je bil oni članek v „Osservatoru“ res izjava vlade ali ne, in zaključuje: „Vsakako se ne motimo, ako menimo, da bi bilo nekemu jako ljubo, ako bi na mesto nemških liberalcev Italijani avancirali v „državo vzdržujočo stranko“.

In da bode polna kupa blamaže, moramo še zabeležiti, da se je celó „N. Fr. Presse“, ta stara prijateljica Italijanov, norca delala iz teh poslednjih, ker so šli na limanico vladnemu listu. Današnji „Piccolo“ je prav nejevoljen radi tega.

Ruski car v Varšavi. Danes je došel v Varšavo car ruski Nikolaj! Važnim dogodkom teh dni Petrogradu slediti utegnejo ne manje važni, da, epohalni dogodki v Varšavi, dogodki, katerih učinek ne bode občutilo samo življenje v Rusiji, ampak političko življenje vse Evrope. Sosebno pa Avstrije. Ako je res, da je car Nikolaj donesel seboj v Varšavo oljko miru, ako je res, da mu je namen in želja, da se ublaži staro nasprotstvo med ruskim in poljskim plemenom, ako je res, da se hočejo izbrisati iz spomina žalostni dogodki iz leta 1862., potem ta veliki mirovni dogodek ne more ostati brez posledic za Evropo in za Avstrijo in za vse Slovanstvo še posebe. Sprava med rusko vlado in ruskimi Poljaki delovala bode gotovo na pomirjenje Poljakov z Malorusi v Galiciji in s tem bi nastopil nov činitelj, s katerim bode morala računati tudi avstrijska politika. Nov žebelj bi bil to v raket nemškega nadvladja v Avstriji.

Dispozicije za pomirjenje na ruskem Poljskem so zdaj tako ugodne, kakor še niso bile nikdar. Vlada je že pokazala raznimi čini, da je jela ugodneje soditi o Poljaki — sosebo ugodno je delovalo na Poljake, da je dovolila, da se sme postaviti v Varšavi spomenik slavnemu poljskemu pesniku Mieczkowiczu —, a Poljaki zbirajo ogromne svote za osnutje dobroteljskih zavodov v proslavo obiska carja Nikolaja. Saj povdarjajo celo nemški listi,

da je to prvokrat, da Poljaki radostjo pričakujejo prihoda ruskega carja.

Razlogov imamo torej dovolj, da napetim zanimanjem pričakujemo nadaljnjih vesti iz Varšave.

Predsednik francoske republike, gosp. Faure, se vrača domov ob velikem slavu, ki priča, kako neizmerno veselje je zavlada po vsej Franciji vsled proglašanja zveze med Rusijo in Francijo. V Dunkerque ob meji so ga pričakovali ministri in ogromno naroda. Mesto mu je priredilo banket, na katerem je Faure opisal velikanski „vsprejem“, ki so mu ga priredili v Rusiji. Hvalil je francosko demokracijo, ki je priborila Francoski zopet ono mesto, katero jej pristoji med drugimi narodi. Vskliknil je, da je zveza med Francijo in Rusijo med najvažnejšimi dogodki umirajočega stoletja.

V Pariz je prišel Faure včeraj popoldne in je našel to razkošno mesto v ekstazi in v neopisnem oduševljenju. Ves Pariz je bil v zastavah, francoskih in ruskih. Po ulicah je drvelo na stotisoče ljudi. Prodajali so slike Faurea in pesmi, proslavljajoče zvezo med Rusijo in Francijo. Soha strasburška — ta tužni spomin na nesrečno vojno leta 1870 — je bila pokrita nebrojimi vencami iz Alzacije s primernimi napisi.

Na kolodvoru je pozdravilo Faure-a veliko število deputacij. In ko se je vozil po ulicah, je bil entuzijazem velikansk. Iz obraza predsednikovega je sevala velika radost.

Kdor je umel muke, ki jih je trpel ponosni narod francoski po nesrečni vojni, ko so triumfovali zmagovalci in prorokovali, da se Francija ne dvigne nikdar več iz prahu, v katerega jo je potisnil mogočni sovražnik ter da je odigrala za vedno svojo ulogo v evropskem koncertu — ta ume tudi sedanjí entuzijazem, ki odmeva od jednega konca Francije do drugega. To so zgodovinsko važni dogodki. Ob zatonu tega stoletja je dobila Francija priznanje, da se je dvignila zopet, da je zasela zopet svoje staro častno mesto, da ni več osamljena, marveč, da je najmočnejša država, za katere naklonjenost se potezajo vse države, izbrala ravno njo za svojo zaveznico. Francija je dobila naj-sijajnejše zadoščenje in iz prelite krvi v letu 1870. je vzraslo narodu francoskemu divno cvetje ugleda in nenadejanega sijaja. Ni težko ugantiti, kakova čutila vzbujajo ti zgodovinski, epohalni dogodki gori v Berlinu.

Jules Hansen in francosko-ruska zveza. Ruski poslanski svetnik ad honores v Parizu Jules Hansen, objavlja v neki knjigi predzgodovino francosko ruske zveze. V tej knjigi pravi, da se je taka zveza pripravljala že za časa Gambette in Grevy-a. Prava poganjanja pa da so se pričela še le leta 1891 malo pred posetom Kronštata po francoskem brodom. Tedaj že se je izvršil načrt skupnega političnega nastopanja pod carjem Aleksandrom III.

Ta načrt sta podpisala tedanji francoski minister Ribot in ruski poslanik v Parizu, baron Mohrenheim. Kmalu zatem je dobil Hansen nalog izvršiti vojaško pogodbo in je v ta namen potoval dne 1. sept. 1891 na Dansko, kjer je bival car na letovišču. Potem se je stvar zopet zavlekla in po panamskih škandalih je izgubila Rusija vse zaupanje v Francijo.

No, tedanjemu ministru vnanjih stvari se je posrečilo, zopet izbrisati neprijeten utis Paname in pogajanja so se ponovila zopet po obisku ruskega brodom v Toulonu. Pod Kazimir Perierjem se je konečno podpisala pogodba mej Rusijo in Francijo in bistrovidnosti ministra Hanotauxa se je posrečilo, pripraviti obiske carja v Parizu in Faure-a v Petrogradu. Hansen oporeka onim kritikom, kateri trdijo, da je aljanca samo v korist Rusiji.

Nemški cesar in socijalni demokratje. V Budimpešti nameravajo socijalni demokratje prirediti velike demonstracije povem prihoda nemškega cesarja. Na predvečer hočejo napraviti velik obhod po mestu z zastavami. Prihodajo nedeljo pa je napovedanih več javnih shodov, na katerih se bo prigovarjalo pripravam za sprejem cesarja ter sploh kritikovalo postopanje mestnega zastopa. Seveda poseže policija vmes prav gotovo. Vsakako mora napraviti v Berlinu jako mučen utis, ko čujejo, kako se v Budimpešti pripravajo že mesec dni radi prihoda cesarja Viljelma. Naj le poskusijo tudi Nemci, po čem diši madjarski šovinizem, naj se le uverijo, da madjarska srditost ne prizanaša

niti nemškemu življu, vzlic vsej podpori, ki prihaja Madjarom iz nemškega tabora v tej polovici države.

Različne vesti.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Rojanu priredi dne 8. septembra veliko veselico na dvorišču g. Jakoba Boleta. Na veselici bodoti sodelovali pevski društvi „Zarja“ iz Rojana in „Adrija“ iz Barkovelj. Godbeni del bode izvrševal oddelek godbe veteranov.

Strah ima velike oči smo si mislili predvčerajšnjem, ko smo čitali v „Piccolo della Sera“ kar o celi vrsti napadov slovenskih kmetov na italijansko gospodo v goriški okolici. Zato pa smo se že odvažili temeljito, da bi takim poročilom pripisovali večo važnost, nego jo je pripisovati po zahtevi pametne previdnosti.

Tako da je napadlo 4 ali 5 oseb gosp. odvetnika Nardinija, ko se je vračal iz svoje vile. Metali da so kamenje — to „narodno orožje“ Slovencev — ter kričali „živio slovenski!“ „Piccolo“ vaklika fingirano ogorčenostjo: „Tako daleč smo prišli, da Goričani niti svojih vil ne morejo obiskovati“ ter zahteva, da se slovenski kmetje postavijo pod strožjo nadzorstvo. Seveda je tu več odprtih vprašanj, kakor n. pr.: Ali se je sploh dogodilo kaj takega? Ako se je, ali je g. Nardini res tako angeljsko nedolžen na vsem tem? itd. itd. Trojno pa je gotovo tudi po poročilu „Piccolovem“: Da se g. Nardiniju ni zgodilo ničesar, da slovenski kmetje niso klicali „živio slovenski“, ker to nima nikakega zmisla in pa — kar smo hoteli posebno povdariti, kar je smatrati klasičnim pričevanjem proti vsem gospodovalnim aspiracijam Italijanov v tej deželi: da imajo Italijani svoje vile na slovenskih tleh.

Sicer pa je gotovo, da imajo goriški Lahivelikansk strah pred Slovenci. In ker ve ves svet, da ima strah velike oči, zgubljati so jela svojo magično moč tudi „Piccolova“ poročila o slovenskih napadih. To pa tem bolj, ker je znano o „Piccolu“, da mu ne tiči za vratom samo strah, ampak tudi tudi lažnjivi kljukec in škratec obrekovanja.

Nova pomoč. Pod tem naslovom piše zadnji „Lavoratore“, list tržaških, laških socijalistov:

„Z veseljem javljamo našim sodrugom, da se socijalistična lista slovenskega odseka „Delavec“ in „Svoboda“ preselita z Dunaja v Trst. Borila se bodeta ob naši strani. Urednik jima je sodrug Zaverbnik, dobro poznan mej laškimi kolegi. Listoma bode dolžnost poklicati na red (chiamare all'ordine) vso druhal (!) slovenskih agitatorjev, ki — prav tako, kakor naši narodnjaki — ščuvajo ljudstva jedno proti drugemu, samo radi političnega nadvladja.“

Tako izraža „Lavoratore“ svoje veselje na prihodu slovenske pomoči „sodrugom italijanskim“. Iz veselja laškega lista vidimo in spoznamo lahko namene novodobnih osrečevalcev ljudstva.

Ti, dragi „Lavoratore“, lahko prorokuješ in groziš ob enem, toda vedi, da Slovenci smo vse kaj drugega, nego ono, kar nam predbacuješ. Mi ne iščemo nikakega nadvladja, ker smo prepošteni; mi ne vprašamo drugega, nego enake pravice vsem narodom, one pravice, katere zahtevaš tudi ti, le škoda, da samo za — Italijane! Rad bi poznal slovenskega delavca, ki bi se protivil našim skromnim zahtevam, kakor n. pr. snovanju slovenskih šol za slovenske otroke; enakopravnosti na raznih državnih in avtonomnih uradih! Rad bi ga poznal, a nađejam se, da ga nikdar ne spoznam, ker ga ni in ga sploh ne more in ne sme biti. Mi se ne vdamo lažisocijalizmu, pa naj pride v Trst tudi deset urednikov in ravno toliko listov. Mi bodemo stali na strani naših sodrugov vsikdar tedaj, kadar pojde za delavsko vprašanje, ali da bi se izneverili svojemu milemu narodu, zatajivši naših mater jezik, tega naj ne pričakujejo laški sodrugi od nas, dokler naš narod ne vdobi istih pravic, katere imate Vi Lahi in Nemci. Do tega nam pomagajte in ko dosežemo to, bodite gotovi — odložimo svoje narodno orožje za vselej.

Ako kdo misli, da si damo mi ukazovati od vsakega „nepriprav“ — se gotovo moti. O tem se že prepričate na svoje lastne oči.

Za danes dovolj, rečem pa: prihodnjost po-kaže, kdo je imel prav! Nebodigatreba.

Novi maši v staroslovenskem jeziku. Na otoku Krku sti bili nedavno dve novi maši. Prvo [sveto] daritev sta opravila novomašnik Jozo Pavičič v Dobrinju in novomašnik Ivan Kremenec na Kornicu. Sveti obredi so se vršili v staroslovenskem jeziku tu in tam. In to sveto pravo našega jezika v cerkvi bi hoteli zatreti naši sovražniki! Nadejamo se, da bode narod z vso žilavostjo branil to svoje pravo.

Pevske društvo „Danica“ na Kontovelju je odnealo svojo veselico na dan 8. septembra. Vspored se priobči pravočasno.

Iz Divače nam pišejo, da društvo tržaških turistov v prihodnjo nedeljo svečano odpre in razsvetli cesarjevič Rudolfovo vilenico. V vilenici bode sviral godba. Vstopnina 30 novč.

10letnica „Kluba slovenskih biciklistov, Ljubljana“. Deset let obstoji že ljubljanski slovenski klub biciklistov, in v teku teh deset let se je dosti storilo na sportnem in tudi nar. torišču. Daleč je prekosilo naše kolesarstvo nemške konkurente. Naš klub šteje nad 200 členov (120 ljubljanskih 80 zunanjih izvršujočih in okolo 10 podpornih členov); tudi I. ljubljansko kolesarsko društvo, ki se je ustanovilo pred kratkim, uživa obče simpatije. Prav življensko moč pa dobiva naši društvi še le z otvoritvijo novega dirkališča, zgrajenega po najnovejših tehniških zahtevah. Dolgo je (80 cm. od notranjega oboda) 400 m.; široko 6, odnosno 8 m.; polmer rede znaša 38 m.; rede so vzdignene na 2 m. 40 cm. Načrt za to prvo slovensko dirkališče napravil je slavni viši inženjer, g. Ivan Tomšič v Zagrebu. On je zgradil tudi prvo zagrebško dirkališče, katero sluje kakor jedno prvih v Avstro-ogerski. Za slavnost otvoritve ljubljanskega slovenskega dirkališča delajo se že sedaj velike priprave. Praznovati mislimo jo skupno z desetletnico kluba dne 18. in 19. sept. t. l. — Dirkališče bode dodelano že dne 10. sept. in bode potem prijavljencem za I. narodno dirko (katera se bode vršila dne 19. sept. povodom slavnosti) odprto za training.

V zadnjem času belil si je glavo neki sicer jako šarmanten gospod od nemške stranke, je-li se bode dirkališče rentiralo, in prišel je do zaključka, da mora priti pod nič. Jaz si dovoljujem temu izvajati nasproti, da smo mi vsi, ki imamo akcije, pripravljeni žrtvovati jih, samo da vspevajo naša narodna sportska podjetja. Naj si torej omenjeni gospod in uredništvo dotičnega ljubljanskega nemškega lista ne pustita rasti belih las, — da bode dirkališče obstalo še veliko let, kakor trofeja slovenskega kolesarstva, priborjena v teku 10 let narodnega dela, zato jamči izvrstno vodstvo, zadruga za zgradbo in vzdrževanje dirkališča, zato jamči vse slovensko kolesarstvo.

Na slavnosti desetletnice in otvoritve dirkališča, povabljeni bodo vsi slovanski kolesarski klubi in društva in tako upamo, da doživimo v kratkem lepo slavnost v naši beli Ljubljani.

Poleg dirkališča postavi svojim členom „Klub slovenskih biciklistov, Ljubljana“ bodočo pomlad eleganten paviljon za vežbališče — tako se tudi sportno življenje koncentrirja v bližini „Narodnega doma“. (Nadaljnja poročila nam bodo dobrodošla. Uredn.) —ou—

Samomor. 23letni infanterist Gašper Slama od 97. pešpolka iz Voloske se je ustrelil minoli ponedeljek v veliki vojašnici. Nesrečna ljubezen ga je baje gnala v smrt. V kratkem bi bil doslužil svoj čas. Truplo se je prepeljalo v vojaško bolnišnico.

Toča. Minolo nedeljo je precej pobila toča v v Kubedu in po okolici (Istra).

Truple onega potnika, ki je pred par dnevi nagloma umrl pred postajo Grljan, spoznali so za 59letnega težaka Ivana Jusa iz Vidma na Laškem. Pokopali so ga na pokopališču na Proseku.

Slovenski izumitelj. Gospod Bajda, izumitelj znanega glasbenega instrumenta, naredil je nov načrt fenomenalne iznajdbe. Ako je v njegovem novem načrtu praktično izvedljiva misel, tedaj moramo reči, da je izumil — „perpetuum mobile“. Ta Bajdov načrt bi bil namreč bicikel, katerega bi gnala na njem sedeča teža človekova, ne da bi se trebalo temu gibati. Ako dobi zadosti gmotne podpore, upa si izumitelj tak bicikel izvršiti za pariško razstavo. Nadejati se je, da dobi ako ne v Slovencih, čemur se ni nadejati — pa v tujcih željeno podporo, da svet vidi, da smo tudi Slovenci za kaj na svetu.

Tolažijo se! O francosko-ruski zvezi piše „Kölnische Zeitung“ tako, kakor da iste ni smatrati za resno politično manifestacijo, marveč le za nekako narodno prijateljstvo temelječo na psihologiji narodov na Vzhodu in Zahodu. Oba naroda da sta se združila v zvezi simpatije in v zavesti enakih visokih ciljev, po katerih stremita v zgodovini kulturnega napredka na skrajnih periferijah Evrope. Oba naroda sta prelivala svojo kri za više idejale, zatoj tudi resni politiki ne morejo zaničljivo govoriti o taki zvezi. Zato da je dan 24. avgusta le manifestacija ljubezni med obema narodoma in ne resna politična manifestacija.

No, ruske „Novosti“ dajo primeren odgovor filozofovanju nemškega lista, ki si prizadeva, da bi obisk francoskega predsednika v Rusiji potisnil v obliko nedolžnega pojava rusko-francoske narodne „ljubezni“. „Novosti“ pravijo, da se Nemci jako motijo, ako menijo, da ta zveza ni resno politična zveza, da-si nima na zunaj značaj železno-politične manifestacije. In tako je tudi. Nemci smatrajo za „resno“ le ono, v čemer hrumi bojni klic in žvenkeče krvavo orožje izzivajoče nezaveznika na boj. In kar ima značaj ljubezni, to pri Germanih ni resno, ni politično!

Menda pa se bližajo časi, ko o političnem življenju smeta zavzemati prvo mesto prijateljstvo in spravljivost in se bosta brutalnost in krveželje morala umakniti v ozadje pred obrazom ljudske ljubezni. Na to naj bodo pripravljeni Germani z vsem njihovim tevtonskim hrupom: molk dobrote in dostojanstvena resnost politične inteligence dvigneta se skoro nad divjo brutalnost nemških „Haudegnov“, katerim bode skoro pritisnen na čelo pečat surovega bojnega hlapčevstva.

Kaj je nemško? Neki berlinski časnik objavlja svoj lastni dvogovor, v katerem vprašuje in odgovarja:

Najlepša nemška drama je francoska, najlepša nemška opera je italijanska, najboljši nemški sir je holandski, najlepše nemške toplice so ruske, najboljše nemške užigalice so švedske, najboljši nemški tobak je turški, najlepši nemški stroji so ameriški, najboljše nemške salame so poljske, najboljše nemško vino je špansko, najlepše nemške podobe so francoske, najboljši nemški likérji so angleški, najboljša nemška kuhinja je češka, najboljše nemške sladstice so belgijske, najboljši nemški prašiči so ogerski (?) in najboljši nemški rodoljubi so židovski. „Narod“ dostavlja: Ubogi Nemci! Slovenci imamo vsaj kranjske klobase in kislo zelje, pa morda še kaj drugega. — „Edinost“ pa pravi: Izvirno nemško je: nemška surovost!

Istrska sol. Letošnja vročina je ugodno uplivala na dobavo soli v Istri, nasproti temu pa je (izvzemši trte po nekaterih krajih) zelo škodovala polju v teh pokrajinah. Soli se je pridobilo v Kopru v tem poletju 70.000 kvintalov, a limitum vsega leta znaša 86.000 kvintalov.

Lep politični uradnik! V Ašu je aretoval žandar nekega policaja, kateri je s povzdigneno sabljo ščuval druhal proti vojaštvu, in je mahal z isto po žaudarjih. Župan v Ašu se je zastonj potegoval za policista, a — okrajni glavar je zahteval naj izpusté policaja. Ali ni značilno to?

Zidarski štrajk v Budimpešti. Štrajkujoči zidarji so napadli one, ki so delali. Policija je razpodila štrajkovce in zaprla 123 oseb.

Mejnarodni kongres geologov je otvoril dne 30. avgusta v Petrogradu veliki knez Konstantin Konstantinovič.

Mejnarodni kongres zdravnikov v Moskvi. Okoli 70 členov je obiskalo Petrov dvor, kjer jim je bil pripravljen sijajen zajuterk.

Mejnarodni kongres zdravnikov o jetiki. V odseku za „notranje zdravljenje“ se je temeljito razpravljalo o načinu zdravljenja jetike. Soglasno se je zavrgel takozvani „tuberkulin“, katerega je „znašel“ nemški zdravnik Koch; nekateri zdravniki so celo resno svarili pred tem sredstvom kakor zelo škodljivim. Splošno se je pripoznalo kakor najboljše sredstvo zoper jetiko, dokler ni še prepozno, klimatična in dijetetična (t. j. zračna in hranilna sredstva). Avstrijec Hartmann je imenoval neki Lignosulfat, kateri je koristen vzlasti o spočetku bolezni, ker vsopenje žveplene kisline v neškodljivih množinah hasne za pokončevanje pljučnih gnojnih mehurčkov. Tudi Röntgenovih žarkov se ni pozabilo, s katerimi bode mogoče videti pljuča v početku jetike.

Zopet krvav spopad na Hrvatskem. Minolo nedeljo je prišlo zopet do krvavega spopada med kmeti in orožniki v bližini Slunja na Hrvatskem. Tri osebe da so mrtve in dve težko ranjene. Ubiti so; učitelj, neki pravnik in 1 kmet. Jednemu orožniku da so odsekane noge, drugi je ranjen. Ta dogodek se je izvršil na neki cerkveni pravoslavni slavnosti. Ker pa ni še avtentičnih poročil, nočemo ugibati dalje danes. Le to rečemo lahko: vedno lepše sadove dozorevajo sedanje razmere na Hrvatskem. Kaj pravi k temu „narodna stranka“, a?

Tragična ljubav. V Beču se je ustrelila radi nesrečne ljubezni 16letna lepa gospodičina v nekem hotelu. Ljubila je nekega mladeniča, Ivana Liedingerja, ki je bil gozdar. Tudi mladenič je ljubil njo iskreno. Nasledki niso izostali. H krati pa sta ljubeča prišla na sled, da sta — brat in sestra. To je gnalo devojko v obup in ustrelila se je. Prihitevši ljudje so jo našli mrtvo ležečo poleg revolverja. V jedni roki je držala bratovo sliko, na katero je bila zapisala besede: „Pridi za menoj v večni mir!“

Kako se narodi ljubijo. Zaljubljen Anglež čaka in snubi deset let, predno se mu dekle uda. — Zaljubljen Holanec gre v svet, si nabere imetka in se vrača star v domovino, kjer najde svojo zvesto že staro baburo, jo vzame in se čuti srečnega. — Zaljubljen Španjol igra vso noč pod oknom svoje ljube in čaka, da ga kdo prebode, ali pa da prebode koga on. — Zaljubljen Prusjak najprvo ljubi, potem jame piti pivo, a čedalje manj ljubi in čedalje več pije, naposled od pičaje pozabi na ljubezen. — Zaljubljen Madžar pa zagotavlja, da ni zaljubljen. — Zaljubljen Italijan sklada ljubici pesmi in čaka prilike, da jej zamore izročiti pesmice, potem pa se zaljubi v drugo. — Zaljubljen Kozak neha piti žganje, toda, ako ga ljubica ni uslišala, jej zažge hišo. — Kako pa ljubi Slovenec? On prime deklo okoli pasa in pravi:

„Če si deklo ta prava, podaj mi roko.“ ali pa tudi:

„Piš' te me mam'ca... Saj sem je sit.“

Nagrada v preprenenje vojne. Švedski bogataš, inženjer Alfred Nobel, je ob svoji smrti sporočil nagrado 200.000 kron za literarno ali umetnostno delo, s katerim bi se najuspešniše delalo za preprenenje vojne.

Kakor se je izvedelo zdaj, se je večina dotičnega odbora za to nagrado odločilo za ruskega slikarja Veresčagina, čegar slike kažejo vojne v najgroznejši, najstrahovitejši podobi in o katerih slikah se je že sveječasno govorilo, da so najboljše sredstvo v preprenenje vojen.

Kako se dela v Indiji dež! Mej tem, ko imamo mi Evropejci silne nalive in povodnji, da nam veda odnaša domove, traja v Indiji po več tednov in mesecev, da ne pade kapljica od neba. V tej hudi suši poginja ves plod na vrtu in polju in ljudstvo trpi grozno bedo. Da izprosijo od Boga zaželenega dežja, poslužujejo se sledeče ceremonije. V zemljo zabijejo velik kol in na ta kol privežejo velik hloď. Na vsaki konec tega hloďa pa privežejo po jednega Parijo (indijskega siromaka), ki se je radovaljno žrtvoval za občo korist. Ta dva siromaka dvigata hloď ob kolu tako dolgo in ga spuščata zopet k tlom, dokler ne pogineta od trpljenja. Mej tem narod glasno kriči in prosi bogove, da pošljejo dežja. Ko pogineta prva dva siromaka in dežja še ni, privežejo druga dva in in to tako dolgo, da je začelo liti od neba. Ko je začelo deževati, proglasijo fanatične Parije za svetnike.

Kolera v Indiji. Po uradnem poročilu je umrlo v Indiji za kolero ljudi: V Bombay-u, mesto, od 15. jun. do 20. julija 1897. 102 osebe; Kalkuta, mesto, od 12. jun. do 17. jul. 199; v Bengaliji, provincija, meseca aprila 31.481, Madras, mesto, od 11. junija do 16. julija 4, Madras, dežela od avgusta 1896. do jan. 1897. 62.763; Birma, provincija od 12. jan. do 17. jul. 11, osrednje pokrajine od 5. jun. do 10. jul. 442, severno-zapadne pokrajine in v Oudu meseca aprila 2256, od 14. jun. do 14. jul. 535, Punjab, pokrajina, od 29. maja do 26. jun. 2, Coorg, pokrajina, maja 41. Skupaj 97.835 oseb.

Svinjo gonil je, kakor poroča „Slovenec“, po ljubljanskih ulicah za stavo zobozdravnik dr. Roman Jacobi pred nekaterimi leti. Isti zobozdravnik pa je zdaj baje izstopil iz vere in se proglasil za „brezverca“.

